

تحول مکتب خانه در ایران از شکوفایی تا زوال

زهرا محمدی خشویی^۱، اکبر غلامی^۲

۱- دانشجوی دکترای فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی، دانشگاه اصفهان، ایران (نویسنده مسئول)

۲- دانشجوی دکترای فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی، دانشگاه اصفهان، ایران

چکیده:

نظام آموزش سنتی ایران در دوره قاجار را می‌توان نظام مکتب خانه‌ای نامید که فلسفه آموختن این نظام بیشتر تربیت شاگردان و آموختن شرعیات دینی و مذهبی بود. تا زمان ناصرالدین شاه مدرسه به صورت امروزی وجود نداشت و تنها مکتب خانه بود که آموزشی محدود به کودکان و نوجوانان می‌داد. به عبارت دیگر مکتب‌خانه‌های قدیم، پایه‌های مدارس امروزی هستند و اگرچه بین مکتب و مدرسه فاصله زیادی است، اما ریشه مدرسه‌های امروزی به نحوی در مکتب‌خانه‌های از یاد رفته دیروز است و شناخت این ریشه‌ها، شناخت شاخه بزرگی از فرهنگ گذشته ماست. مکتب‌خانه تا دو سه نسل پیش تنها کانون آموزش اجتماعی بود، از این رو مجموعه‌ای از حال و هوای جامعه و آداب و سنت‌های اجدادی ما در آن منعکس بود. سیری در رسوم و ارزشهای مکتب‌خانه از دیدگاه‌های بسیاری می‌تواند ثمربخش و هم‌پرجاذبه باشد. لذا با توجه به اهمیت موضوع این مطالعه با هدف بررسی تحول مکتب خانه در ایران از شکوفایی تا زوال در قالب یک مطالعه مروری کتابخانه‌ای انجام گرفته است. جهت جمع‌آوری اطلاعات و داده‌ها نیز از کتب مختلف و جستجو در سایتها و پایگاه‌های اینترنتی معتبر استفاده شده است. در نهایت باید گفت تحقیق و پژوهش در این موضوع نکات ناشناخته و ناشفته بسیاری را دربر می‌گیرد و از نظر شناخت جامعه گذشته مکتب‌خانه منبع غنی و جالب و چشمگیری در فلسفه تعلیم و تربیت می‌باشد.

کلمات کلیدی: مکتب خانه، تحول، فلسفه تعلیم و تربیت، آموزش، ایران